

Такриз

ба автореферати диссертатсияи Одилзода Дилбар Раҳим дар мавзуи «Шароити иҷтимоӣ-педагогии тарбияи ватандӯстии наврасон тавассути этнопедагогика (педагогикаи халқӣ)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.05 - Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 - Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) пешниҳод шудааст.

Мавзуи таҳқиқоти Одилзода Дилбар Раҳим ба яке аз масъалаҳои калидӣ ва мубрами илми педагогика, яъне тарбияи ватандӯстии наврасон тавассути этнопедагогика, бахшида шудааст. Дар шароити имрӯзаи ҷаҳонишавии босуръат, бархӯрди арзишҳо ва таҳдидҳои афзояндаи фарҳанги хориҷӣ ба насли наврас, зарурати бознигари мазмун ва усулҳои тарбияи маънавию ватандӯстӣ ба миён омадааст. Ин тадқиқот бо назардошти шароити воқеии иҷтимоӣ ва тағйироти муосири менталӣ, фарҳангӣ ва сиёсӣ, аҳамияти назарраси илмӣ ва амалӣ пайдо мекунад.

Муаллиф ба омӯзиши масъала бо нигоҳи илмӣ, бо таъкиди асоснок ва ҳуҷҷатҳои расмӣ давлатӣ (Қонуни ҚТ «Дар бораи тарбияи ватандӯстии шаҳрвандон», «Дар бораи ҷавонон», Консепсияи миллии тарбия ва ғайра), инчунин бо ҷалби мероси илмӣ олимони гузаштаву муосир, назар андохта, масъалаи мазкурро таҳлил намудааст.

Кори таҳқиқотӣ дорои самтгирии инноватсионӣ, сохтори возеҳ, асосноккунии назариявӣ ва методологӣ, инчунин заминаи мустаҳкамӣ эмпирӣ мебошад.

Ҷанбаҳои наоваронаи асосии он иборатанд аз:

- Таҳияи барномаи иҷтимоӣ-педагогии хоси “Тарбияи ватандӯстии наврасон бо истифода аз омилҳои этнопедагогӣ”, ки хосияти амалӣ ва моделсозӣ дорад.

- Мавқеъгирии дақиқ ва амиқ дар муносибат ба тамоюлҳои афзалиятноки тарбияи ватандӯстӣ дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муҳити хонаводагӣ.

- Таъкиди ахлоқи миллии ва анъанаҳои фарҳангии тоҷикӣ ҳамчун захираи ноҳии маънавӣ дар равандҳои таълиму тарбия.

- Моделсозии муносибатҳои волидон, омӯзгорон ва муҳити иҷтимоӣ дар равиши яқҷояи тарбияи ватандӯстӣ.

Таҳқиқот дар асоси усулҳои муосири илмӣ, аз ҷумла таҳлилҳои назариявӣ, пурсиш, мусоҳиба, мушоҳидаи педагогӣ, инчунин озмоишҳои таҷрибавӣ гузаронида шудааст. Ҷалби 540 хонандагони синфҳои 7–9, 98

омӯзгор ва 470 волидайн нишон медиҳад, ки таҳқиқот дорои базаи васеи эмпирикӣ мебошад ва натиҷаҳо қобили эътимод мебошанд.

Сохтори марҳилавии кори илмӣ, ки дар се давраи пайдарпай амалӣ шудааст, нишон медиҳад, ки муҳаққиқ ба чараёни таҳқиқ бо тарзи тарҳрезӣшуда, бо истифода аз усулҳои мувофиқи илмӣ ва бо риояи мантику пайдарпайӣ таҳқиқот муносибат намудааст.

Сохтори автореферат дар маҷмӯъ бо меъёрҳои илмии КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқ буда, масъала ва ҳадафи таҳқиқ бо мантиқ ва пайдарпайӣ ифода ёфтааст. Забони баён то андозае илмӣ, раван ва муҳтавои мантиқии масъала равшан аст. Муаллиф дар баёни мавзӯ кӯшиш намудааст, ки истилоҳот ва категорияҳои калидии педагогикаро дар ҷаҳорҷӯби таҳқиқоти худ тавсиф ва асоснок намояд, ҳарчанд дар баъзе мавридҳо робитаи мантиқии байни ҷанбаҳои назариявӣ ва татбиқӣ амалӣ метавонад боз ҳам тақвият ёбад.

Ҳарчанд кори илмӣ дорои муҳтавои амиқ ва асосҳои устувор аст, бархе ҷанбаҳо метавонанд дар оянда таваҷҷуҳи бештарро талаб намоянд:

1. Мафҳуми “этнопедагогика” асосан бо маънии анъанаҳо, мақолу зарбулмасалҳо ва падидаҳои фарҳангии гузашта таҳлил шудааст. Мумкин буд робитаи он бо моделҳои муосири тарбия равшантар инъикос гардад.

2. Хуб мешуд ҷанбаҳои муқоисавии байналмилалӣ, аз ҷумла таҷрибаи кишварҳои дигар дар масъалаи ворид кардани анъанаҳои миллӣ ба низоми таълим, дар кор васеъ кушода дода мешуд.

Бо вучуди ин, ин нуқтаҳо ҷанбаҳои такмилдиҳандаанд ва ба ҳеҷ ваҷҳ муҳтавои умумии арзишманди кори илмиро коҳиш намедиханд.

Автореферати диссертатсияи Одилзода Дилбар Раҳим бо риояи пурраи талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия гардида, дорои арзиши баланди илмӣ ва амалӣ мебошад. Мавзуи мавриди таҳқиқ қароргирифта дар заминаи воқеияти иҷтимоӣ, равандҳои муосири ҷомеа ва ҳуҷҷатҳои меъёрии соҳа мустаҳкам реша давонида, таҳқиқот ба сатҳи назаррас ва пурбор расидааст.

Муаллиф бо роҳандозии таҳқиқоти назариявӣ таҷрибавӣ ва таҳияи тавсияҳои методӣ исбот намудааст, ки арзишҳои этнопедагогӣ метавонанд воситаи муассири ташаккули худшиносии миллӣ ва эҳсоси ватандӯстӣ гарданд.

Автореферати диссертатсия ба талаботи Қарори КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллиф Одилзода Дилбар Раҳим сазовори додани дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ

аз рӯйи ихтисоси 13.00.05 - Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 - Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) мебошад.

Номзади илмҳои педагогӣ,
дотсенти кафедраи педагогика ва
психологияи Коллеҷи омӯзгорӣ ба
номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи
давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон,
ба номи Садриддин Айни

Қаюмова Ҳ.Т.

20.05.2025

Маълумот барои тамос: Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, кӯчаи
С. Айни 73; Тел: 904 40 66 90; E-mail: kayumova.1973@inbox.ru

Имзои Қаюмова Ҳ.Т.-ро тасдиқ мекунам.

Мудири шӯъбаи кадрҳо ва корҳои
махсуси Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи
Хосият Махсумоваи ДЦОТ
ба номи Садриддин Айни

Наҷмиддинов Ш.